

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ Й МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАХОДИ

ТРАДИЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В ІНСТИТУТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ НАПН УКРАЇНИ

У перші десятиліття ХХІ ст. у межах реалізації інтеграційних та культуротворчих процесів у науково-освітньому середовищі України і зарубіжжя актуалізуються проблеми збереження фундаментальних традицій мистецької освіти та розвитку її на інноваційній, інтердисциплінарній основі як унікального науково-освітнього напрямку, галузі гуманітарного знання, що спрямована на творчий, духовний, інтелектуальний, етико-естетичний розвиток особистості, її здібностей, моральних, етичних, естетичних та духовних якостей у мистецькій діяльності через освітні інститути.

Обґрунтовуючи філософсько-аксіологічні актуалітети наукових, практико орієнтованих досягнень теоретика мистецької освіти, фундатора наукової школи теорії і практики педагогіки мистецтва, засновниці осередку мистецької освіти – відділу змісту і технологій навчання дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (з 1995 р. – лабораторія педагогіки і психології мистецької освіти, з 2007 р. – відділ педагогічної естетики та етики) в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих Оксани Петрівни Рудницької, академік Н. Г. Ничкало відзначила, що науковець розробила унікальну концепцію, що базується на цілісному підході до розгляду мистецької освіти як самостійної сфери професійної освіти; цим талановитим вченим обґрунтовано її методологічні, теоретичні й методичні засади; визначено пріоритети розвитку в умовах зміни освітньої парадигми та соціокультурної динаміки ХХІ століття; виявлено вплив мистецтва на формування особистості в контексті модернізації та глобалізації культурно-освітніх процесів у світі (Ничкало Н. Г. Науково-методичне забезпечення мистецької освіти в

Україні: від концепції до системи / Н. Г. Ничкало // Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: зб. матеріалів науково-методол. семінару. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – С. 12-17.).

Ідеї О. П. Рудницької стосовно сутності, змісту, розвитку мистецької педагогіки, що спрямовує освітній процес на творчу діяльність, надає навчанням межову предметність переживання духовного досвіду й значущість здійснення гармонійного розвитку особистості, палко підтримував академік І. А. Зязюн, який вважав, що суттєву роль у педагогіці відіграють естетичні начала, які пронизують усе життя людини, її працю, побут, відносини з людьми. І. А. Зязюн був переконаний у тому, що мистецтво, будучи величним витвором людського духу, впливає на людину різноманітно, різнобічно збагачує її духовний світ і вдосконалює її діяльність. Воно сприяє формуванню творчих здібностей особи і зміцненню її моральних позицій. Тому необхідно не лише навчити кожну людину естетично-почуттєво сприймати красу художніх творів, але й реагувати на оточуючий світ згідно з естетичними нормами й ідеалами.

У контексті означених пріоритетів мистецької освіти співробітники відділу розвивають ідеї О. П. Рудницької. Реалізація наукових пошуків здійснюється в ході експериментальної роботи на базі навчальних закладів різних типів, а результати обговорюються на численних планових і позапланових конференціях, зокрема започаткованих співробітниками відділу змісту і технологій навчання дорослих.

Так, із 2002 р. щорічно проводяться мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. П. Рудницької, які здобули статус міжнародних, що свідчить про глибоке зацікавлення представників світової та вітчизняної педагогічної думки, викладачів-практиків зарубіжжя проблематикою мистецької освіти, методологічними пошуками у сфері ефективної реалізації філософії сучасної освіти у практичному вимірі. У рамках читань організовується презентація кращих наукових, навчально-методичних праць з проблем мистецької і педагогічної освіти. За результатами читань виходять друком збірники матеріалів: «Теоретичні та методичні засади неперервної

мистецької освіти»; «Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей» (загалом 13 збірників).

З великою повагою співробітники відділу змісту і технологій навчання дорослих ставляться до вшанування пам'яті Івана Андрійовича Зязюна. 19 травня 2016 р. на батьківщині Івана Андрійовича в селі Пашківка Чернігівської області було проведено Всеукраїнські педагогічні читання пам'яті академіка І. А. Зязюна. Учасники заходу вклонились могилі дорогого Вчителя, у приміщенні батьківської хати Івана Андрійовича провели Перші педагогічні читання пам'яті академіка «Якість педагогічної освіти у науковій спадщині І. А. Зязюна», у ході яких розглядалися питання упорядкування наукової спадщини вченого, проблеми моніторингу якості педагогічної освіти в контексті культуротворчої парадигми поглядів видатного ученого.

У рамках угоди про науково-методичну співпрацю між відділом та факультетом мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини на базі університету проводяться щорічні науково-практичні заходи, зокрема міжнародна науково-практична конференція «Теоретико-методологічні засади мистецької освіти:

проблеми і перспективи» (остання відбулася 20-21 жовтня 2016 р.) та всеукраїнський науково-методичний семінар «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» (26 травня 2016 р.), у ході яких обговорюються питання гуманізації мистецької освіти; проблеми формування морально-естетичних цінностей засобами мистецтва; різні аспекти підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін у контексті сучасних освітніх технологій.

Націєтворчі засади мистецької педагогіки, етнокультурні основи національної освіти стали предметом презентації монографії академіка НАПН України, почесного доктора ІООД НАПН України Георгія Георгійовича Філіпчука «Національна ідентичність: культурно-освітній вимір», організованої співробітниками відділу змісту і технологій навчання дорослих у рамках роботи ХХХ Міжнародної спеціалізованої виставки «Освіта та кар'єра – 2016» (18 листопада 2016 р.).

Плідною є співпраця між відділом змісту і технологій навчання дорослих та психолого-педагогічним факультетом Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Проводяться спільні засідання, науково-методичні семінари, науково-практичні конференції, круглі столи. З 2011 року співробітники відділу двічі на рік разом із полтавськими колегами видають фаховий збірник наукових праць «Естетика і етика педагогічної дії», що входить до переліку фахових видань у галузі «Педагогічні науки» (Наказ МОН України № 793 від 04.07.2014 р.). У збірнику науковці, освітяни мають можливість презентувати результати власних наукових пошуків із проблем теорії, практики, історії мистецької освіти в Україні та зарубіжжі, етико-естетичних основ формування педагогічної майстерності, інноваційних форм, методів, технологій мистецької педагогіки тощо.

З метою популяризації досягнень музейної педагогіки у контексті професійного й особистісного розвитку дорослих у системі формальної і неформальної освіти, значення творчої спадщини

Великого Кобзаря у вимірах патріотичного і морально-естетичного виховання молоді, формування її національної ідентичності, самосвідомості з ініціативи співробітників відділу щорічно проводяться різні культурно-освітні заходи на базі музеїв м. Києва, як-от: круглий стіл «Учіться, брати мої, думайте, читайте...» (23 лютого 2016 р.) на вшанування пам'яті Кобзаря відбувся на базі Національного музею Тараса Шевченка за підтримки Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка та Інституту літератури імені Тараса Шевченка; культурно-освітній захід «Музейна весна» (16 березня 2016 р.); науково-практична конференція «Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи» (27-28 вересня 2016 р.), які проходили у Києво-Печерському історико-культурному заповіднику.

Постійна науково-методична співпраця відділу змісту і технологій навчання дорослих із Київським професійно-педагогічним коледжем імені Антона Макаренка виявилась у проведенні заходів в рамках «День знань» (1 вересня 2016 р.), «Днів педагогічного новаторства» (2 листопада 2016 р.) та майстер-класів із педагогічної майстерності, режисури педагогічної дії, техніки та культури голосотворення для студентів і викладачів коледжу, наукових співробітників Інституту.

Пріоритетні ідеї І. А. Зязюна і О. П. Рудницької стали підґрунтям спектру дослідницьких пошуків співробітників відділу змісту і технологій навчання дорослих, з-поміж яких виокремлено такі проблеми: визначення фундаментальних естетичних і етичних засад розвитку педагогічної майстерності вчителя й викладача вищої школи з урахуванням емоційних законів впливу художнього образу на особистість; виявлення форм, методів і технологій художньо-естетичного розвитку світоглядної сфери

особистості й творчого розвитку педагогів засобами мистецтва; вивчення психолого-педагогічних механізмів впливу мистецтва на трансформацію ціннісно-сміслової сфери педагогів – формування у них актуальних потреб, мотивів, особистісних сенсів, ціннісних орієнтацій, установок тощо, відповідно до естетичного й морального ідеалів, із якими вони прагнуть ідентифікуватися; обґрунтування теоретичних і методичних засад розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін; виявлення шляхів розвитку педагогічного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів, упровадження інноваційних технологій навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти тощо.

Мирослава Вовк, Світлана Соломаха